

Odrišča

MARKO MANDIĆ / BOJAN JABLANOVEC: "MANDIĆCIRKUS"

Vidiš? To je igra, to je le igra!

9. Maja, 2022

"MandićCirkus je v glavnem najbolj mandičevska stvar, ki jo je Marko Mandić kadarkoli naredil."

Piše in bere: [Matic Ferlan](#)

Repliko bere: Aleksander Golja

Zvočna slika: Matic Ferlan

Glasbena oprema: Philip Glass, *Glassworks (opening)*, 1981; vse pravice pridržane nosilcu avtorskih pravic

Slikovno gradivo: Peter Uhan / SNG Drama Ljubljana / VN; vse pravice pridržane nosilcu avtorskih pravic

Prvi majski petek se je v ljubljanski Drami plesalo, skakalo, zaletavalo in padalo. Publika je, voajersko do fundamenta, preživela ob gledanju švicanja, scanja, krvavenja in drkanja. Scenski delavci so med predstavo šraufali in zbijali skupaj prizorišče bakanalij, že čez nekaj trenutkov primerno ovenčanih z mavrico človeških tekočin. Odrske deske je zasedel cirkus. *MandićCirkus*.

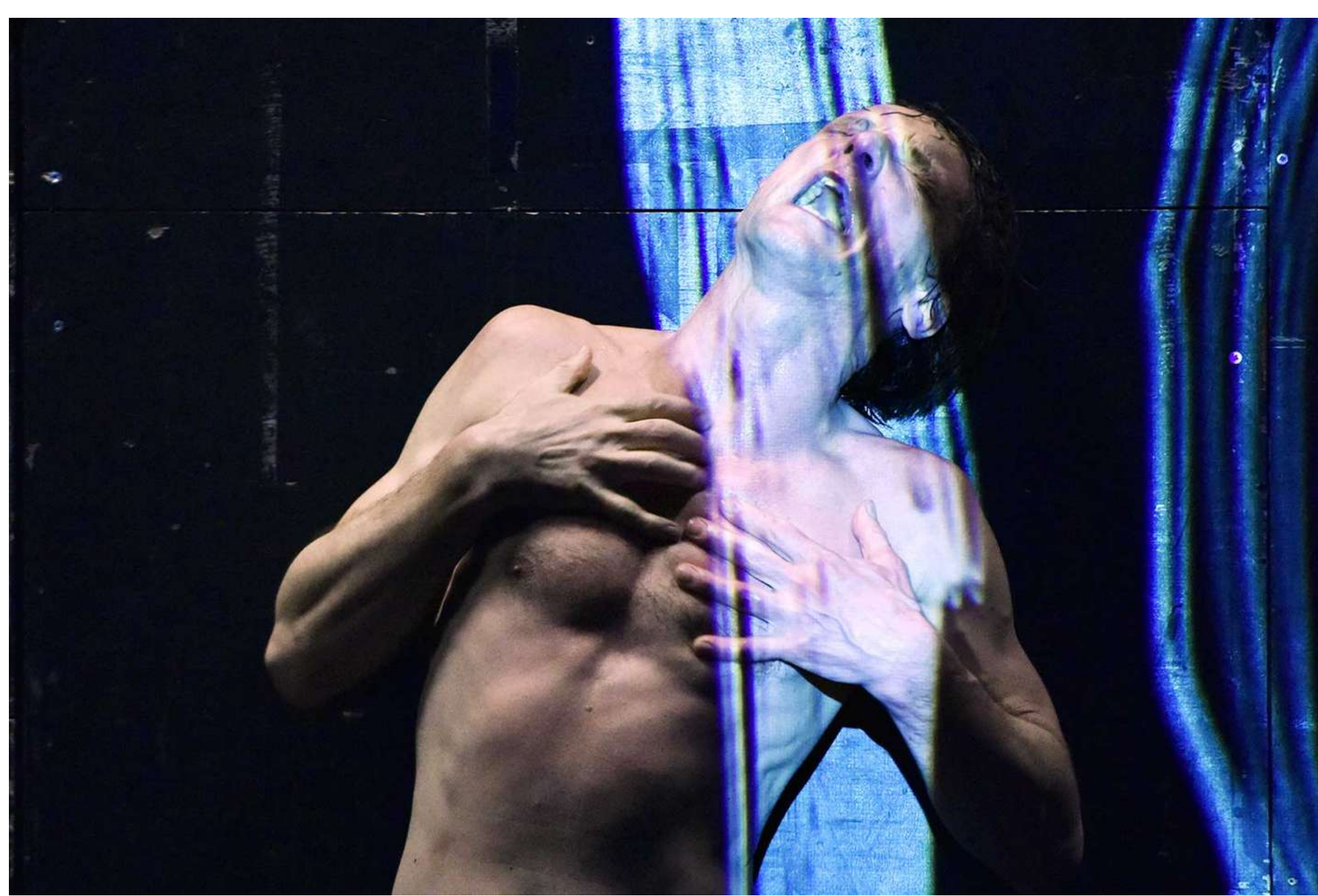
Dobro desetletje je že minilo od premiere – mirno rečemo legendarnega izdelka Marka Mandića – performansa *MandićStroj*. Bližajoč se stoti ponovitvi tega večkrat nagrajenega projekta, ki je na svet privekal v Stari mestni elektrarni naše prestolnice (sicer domicila *Vie negative*, botre *Stroja* in *Cirkusa*) se je prvak SNG Drame Ljubljana Marko Mandić, v navezi z režiserjem Bojanom Jablanovcem, odločil vse začeti ponovno in na novo. Kot je bilo večkrat poudarjeno v teh in onih napovednih zapisih, pa konec koncev tudi jasno zaznano na sami materializaciji *Cirkusa* – ta nikakor ni in noče biti nadaljevanje *Stroja*. Slednji je namreč v lastno srž postavil konceptualni štarter: »Igralec kot stroj za proizvodnjo emocij, igralec kot medij identifikacije, igralec kot telo fascinacije.« in cirkuško drugo dejanje je posledica te rdeče niti.

Mandić za meso performansa vzame vse vloge, v katere se je do zdaj vživel. In četudi je predstava najverjetneje edini ne-neroden avto-hommáge, ki ga ta hip naš gledališki univerzum lahko suvereno skuha, publika pa s slastjo pogoltne, ne gre za neko suhoparno dokumentaristično štancanje vseh teh 91-ih alter-egov, ki so se v prečenju igralčeve biti rotirali vse od leta 96, pravzaprav prej vse drugo. Ves ta material je bil najprej fino mariniran, nato pa ravno prav blanširan, da so se konci ene vloge začeli gladko prelivati v začetke druge. Ampak – ponovno – stvar ni tako linearna; to lastnost obdrži kvečjemu v kronološkem nastavku od Mandićevih začetkov z Joeyem v *Indijc hoče u Bronx* do lanskega nočnega pisca v istoimenski Fabrovi monodrami. Do zdaj izrečenim besedam podaja nove pomene in kontekste. Ali prosto po Jablanovcu – vse skupaj se je naložilo v Mandića in se prekvasila v njegovem spominu, intimi, zavesti in telesu.

Asketski dogajalni prostor je privlačen v svoji izčiščenosti. Scenograf Matej Stupica je oder dobesedno slekel do konstrukcije in vanj umestil le veliko skupaj zbito gmoto, ki je v horizontali spektakelski piedestal, v vertikali pa neprebojen zid. V tesnem dialogu s Stupico sta najprej oblikovalca luči Mojca Sarjaš in konceptualni oče projekta Bojan Jablanovec, ki po eni strani nihata med popolno presvetljenostjo dvorane in zadušljivo temo, vmes pa z lučmi plešeta elegantni ples. Pomemben gradnik narativa je tudi video Stupice, Stelle Ivšek in Jureta Lavrina, ki deluje kot nekakšno racionalno sidrišče, saj gledalca vedno varno umešča v dejanski prostor-čas, ko nas cirkuški direktor Mandić popelje tja v en dan. Samo Kutin z glasbo in Eduardo Raon z zvočnim oblikovanjem pa ustvarjata štimungo, ki perfektно pospremi Mandićev cirkus.

Ko se Marko Mandić loti cirkusa to ni kar neka rokohitrska norčija, to je napad na temeljne postulate ne le gledališča ali kulture na sploh, marveč življenja samega. In on, ki je en čas zares on, zares Marko Mandić, drug čas pa vsaj personifikacija umetnosti, frontno linijo te bitke prav nesramno premetava med samim seboj – v katerikoli funkciji že je – in gledalstvom. Tako kot pravi v svoji 64. vlogi v Rambertovem *Zapiranju ljubezni*: »Ne, svet ni slab. Prav fikcija, v katero ga zapiramo, ga dela odvratnega.« Med vlogami se na vsake toliko brutalistično resetira – zaganja se v steno, meče po tleh, pada z višine, tolče se po prsih, ščipa se in udarja po glavi. Ko pa nič drugega ne pomaga, ko na višku svoje osebnostno-razcepljene egomanije ne zdrži več, sprosti sečni mehur in po tleh se razlije igralec, performer, umetnik, pa samoljubnež, ekshibicionist in voajer – v mali lužici sredi vélikega odra nacionalne gledališke hiše v svet zeva božansko in banalno, če si ponovno izposodim besedišče poetike Bojana Jablanovca.

A tista scalina tam vsem na očeh je na koncu iskren sežetek srčike Mandićevega cirkusa. In zave se, da jo hoče nazaj – in vzame si jo nazaj. Med dretjem in pljuvanjem, petjem in deklamiranjem, ko to stanje navdušujočega sublimnega kaosa povsem prevzame Dramo, ko scenski delavci čistijo od vsega živega osvinjana tla, ko se publika razdeli na tiste, ki reagirajo s krohotom in tiste, ki se obračajo stran – vsem pa je jasno, da smo na nevralgicnem vrhu tega umetniškega izdelka – takrat se vse sešteje skupaj in Mandić, divja cirkuška zver in njen krotilec v eni osebi, si nos pobarva na rdeče. Mandić klovn v *MandićCirkusu*, ki ljudem, željnim kruha in iger čisti čakre.

MandićCirkus je v glavnem najbolj mandićevska stvar, ki jo je Marko Mandić kadarkoli naredil. In vmesni intermezzo, ko nekomu v publiko pokaže svoje noge, v modricah in krvi od vsega zaletavanja v zid, in reče: »Vidiš? To je igra, to je le igra!« In tudi če to ni zares, kot je še dodal, je morda ravno ta prav zares celostna umetnina najbolj iskrena in zaresna stvar, ki smo jo videli v dolgem času.

»Resnica je kruta in hladna in vedno vsebuje fini strup skepse... Nasprotujem tem... razgaljanjem... tem neumnim, nesmiselnim poskusom, da bi življenju iztrgali čudovita oblačila poezije. Poezija zagrinja grobo in grdo podobo življenja. Življenje moramo krasiti!«

(86. Mandićeva vloga: Rjumin, Gorki: *Sommernächte*, r. E. Titov, Salzburger Festspiele, 2019)

MANDIĆCIRKUS

Premiera: 7. 5. 2022, SNG Drama Ljubljana

Zamiseln in razvoj projekta: **Bojan Jablanovec**, **Marko Mandić**

Izvajalec: **Marko Mandić**

Koncept in režija: **Bojan Jablanovec**

Scenografija: **Matej Stupica**

Glasba: **Samo Kutin**

Video: **Matej Stupica**, **Stella Ivšek**, **Jure Lavrin**

Oblikovanje zvoka: **Eduardo Raon**

Oblikovanje svetlobe: **Bojan Jablanovec**, **Mojca Sarjaš**

Producentka: **Špela Trošt**

Odnosi z javnostjo: **Sara Horžen**